

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

§. De circumstantia voti: vbi, An debeat explicari votum, vel similis circumstantia, quæ sit in eo, quem Pœnitens induxit ad peccandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

utriusque, quia alia species malitiae contrahitur ex violatione proprii voti, alia vero ex cooperatione ad violationem voti alieni, ad cuius observationem ego non teneor ex voto, ut constat. Similiter ergo diuersa obligatio est non violandi proprium matrimonium, & non cooperandi ad hoc ut alius violet suum. Tertio occisionem plurium, vel voluntatem occidendi plures, credo communiter non explicari bene in confessione, dicendo, feci homicidium, aut habui voluntatem homicidij: quia homicidium ex communi acceptione significat occisionem hominis, non hominum, quare confessarius conciperet tunc occisionem vnius hominis, & per consequens non intelligeret illud peccatum, quod reuera fuit, sed aliud, sicut si ille, qui furatus est centum, diceret furatus sum viginti, non bene explicat suum peccatum, quia dicit vnum peccatum pro alio. Eadem ratione qui desiderauit peccare cum tribus foeminis, non bene explicaret dicendo, desideravi fornicationem aut habui desiderium fornicationis, quare regulariter existimo explicandum esse in praxi numerum personarum, saltem sub aliqua generalitate confusa significante pluralitatem.

De circumstantia autem sollicitantis foeminam ad fornicationem, an sit explicanda: an verò sufficiat fateri fornicationem, placet, quod cum aliis docet Vasquez in *presenti dicto*, dub. 4. num. 7. non esse explicandam illam circumstantiam, quia illa malitia habetur, licet non ita grauis, quando aliquis non sollicitat: adhuc enim participat cum illa in suo peccato, & est causa cooperans ad eius ruinam; quare solum videtur aggrauari magis hæc malitia intra eandem speciem, quando aliquis positius inuitat, & sollicitat. Quod obseruandum est pro illis etiam, qui in Missa diebus festis distrahitur volucariè è colloquiis, & confabulationibus; nec enim videntur interrogandi in confessione, an ipsi pronocauerint socios ad colloquendum, vel non, cum vtrius modo cooperati sint ad peccatum aliorum, & hæc dicta sunt occasione illius sexti argumenti, quod sit contra nostram sententiam.

Septimo obijci solet, quia in incestu explicari debet gradus consanguinitatis, & affinitatis, licet non afferant ij gradus diuersitatem specificam: Ergo solum debent explicari propter maiorem grauitatem intra eandem speciem. Respondetur, si incestus non sint specie diuersi ex graduum diuersitate, non esse gradus in confessione explicandos, de quo latius *infra* sect. 6. An verò sint specie diuersi, est magna quaestio, de qua Vasquez in *presenti*, dub. quarto à numero undecimo, & mihi probabile est differre specie coitum cum parentibus ab aliis omnibus propter specialem deformitatem, quæ oritur ex peculiari reuerentia parentibus debita, quæ non debetur aliis consanguineis. Probabile etiam videtur differre specie coitum cum fratre, aut sorore ab aliis, quia probabilius est hunc esse iure naturæ interdictum, ut cum communi probat late Thomas Sanchez lib. 7. de *matrimonio*, disp. 52. numero 11. & hoc quidem propter specialem foeditatem, quæ est in illa coniunctione, eo quod fratres ab incunabilis conuiuentes, & simul nutriti nimis procliuces essent ad coitum, nisi naturæ fræno prohiberentur ob illam nimiam coniunctionem. In reliquis autem grauibz prohibitis transuersalibus consanguinitatis non videtur esse differentia specifica, sed grauitas maior, vel minor non necessariò explicanda: prout ipsi etiam Auctores contrariæ sententiæ concedunt, tertium, vel quartum non esse necessariò explicandum, imò aliqui idem dicunt de secundo, eo quod non aggrauet notabiliter. De grauibz verò affinitatis probabile est, primum gradum lineæ rectæ dif-

ferre specie ab aliis, eo quod habeat specialem quandam deformitatem; propter reuerentiam quasi paternam debitam vxori patris vel marito matris. De aliis autem gradibus transuersalibus verius videtur, non esse explicandos in particulari, quia non addunt diuersitatem specificam. Scio, aliquos concedere, nullum prorsus gradum consanguinitatis, vel affinitatis esse necessariò explicandum, sed solum malitiam incestus, etiam si sit cum filia, vel sorore, quam sententiam post alios sequitur Dian. in *tract. de circumstantiis aggrauantibus* resol. 31. vbi alios refert. Hæc in genere dicta sunt. Nunc descendemus paulò magis in particulari ad circumstantias, quæ afferunt differentiam specificam, & quæ debent explicari, & pro pleniori intelligentia indicabimus in sequentibus præcipua capita, ad quæ eiusmodi circumstantiæ reduci possunt.

SECTIO IV.

§. 1. De circumstantiis in particulari, & primò de circumstantia Quis.

Septem solent assignari circumstantiæ peccatorum, ad quas alie reduci possunt, scilicet: *Quis, Quid, Vbi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.*

De quibus in particulari dicemus, & obiter resoluemus dubia practica, quæ circa illas solent occurrere. Prima ergo est, *Quis*, hoc est, qualis sit persona peccantis, non quidem quando constituitur, sed quando peccatum committit: quod in vniuersum notandum est pro omnibus circumstantiis, quæ quidem non sunt explicandæ, nec attendendæ secundum statum præsentem, sed secundum statum, quem habebat peccans, quando peccauit, ut in fornicatione non refert, an nunc sit coniugatus, vel religiosus, sed an fuerit talis, quando peccauit.

Circa hanc circumstantiam plura dubitari solent. Primo de circumstantia voti, de qua certum est, debere explicari, verbi gratia, eum, qui se de fornicatione accusat, debere explicare, quod habebat votum castitatis, quia transfert ad aliam speciem peccati contra religionem: aliqua tamen dubia sunt circa obligationem constituendi hanc circumstantiam voti, quæ breuiter indicabimus.

§. 2. De circumstantia voti: vbi, An debeat explicari votum, vel similis circumstantia quæ sit in eo, quem penitens induxit ad peccandum.

Certum in primis videtur, non oportere explicare, an pluries, vel semel solum promissa fuerit per votum res illa, quia nec affert circumstantia illa differentiam specificam, neque etiam aggrauat notabiliter intra eandem speciem. Dubium est in primis, an qui violauit votum solemne castitatis, verbi gratia, teneatur id explicare; an sufficiat dicere, violauit votum castitatis in tali malitia, de quo late Thomas Sanchez lib. 7. de *matrim. disp.* 27. Lessius lib. 2. de *instit. cap.* 40. dub. 5. n. 40. qui plures sententias, & singularum Auctores referunt, qui videri possunt apud Dianam 1. tom. *tractat. de circumstantiis aggrauantibus* resoluit. 3. 4. & 2. tom. *tractat.* 4. resoluit. 67.

Multi negant, debere explicari solemnitatem voti, atque adeo dicunt, sufficere, quod dicat, se habere votum castitatis; quia vtrumque votum est eiusdem speciei: quant sententiam amplectitur Sanchez *vbi supra*, & lib. 5. de *statu religioso cap.* 6. n. 14. & est probabilissima. Alij plures dicunt, oportere,

Cc 4 quod

quod explicetur. Ergo in praxi primam sententiam tutam existimo: stando tamen in ratione, verius putato, quod religiosus non satisfaciatur nisi explicet statum religiosum, quem habet.

Probant hoc aliqui, quia religiosus (& idem dicendum esset de habente ordinem sacrum,) non solum habet votum, sed etiam habet inhabilitatem, & impedimentum irritans ad matrimonium: hæc autem inhabilitas addit circumstantiam specie diversam in fornicatione: ideo enim copula cum consanguinea intra quartum gradum habet malitiam incestus explicandam, quia Ecclesia prohibuit, & irritauit matrimonium inter illos; & ablata Ecclesiæ prohibitione fornicatio cum consanguinea in secundo gradu transuerso non habet malitiam incestus: ergo impedimentum irritans matrimonij sufficit, ut fornicatio religiosi habeat malitiam specie diversam explicandam. Ad hoc tamen sufficienter respondet Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 5. n. 16. malitiam totam, quæ resultat ex impedimento irritanti in religioso, esse eiusdem speciei cum malitia violationis voti. Vtrique enim est contra religionem, & obseruantiam voti, tam enim matrimonium, quam fornicatio prohibetur religioso, vel sacerdoti, propter idem motiuium, scilicet, ut obseruet votum castitatis, quod fecit, quare explicata violatione voti castitatis, explicari videtur tota malitia specifica.

148.
Status religiosus an sit explicandus.

Aliunde tamen probari potest diuersitas specifica declaranda à religioso: quia religiosus per vota non solum se obligauit Deo, sed etiam ipsi religioni, cui se dicauit, & donauit: sicut ergo coniux fornicarius; peccat non solum contra castitatem, sed etiam contra coniugem, cui per matrimonium dedit dominium sui corporis quæ est malitia specifica adulterij necessariò explicanda: sic religiosus, qui dedit dominium, non solum suæ voluntatis, & fortunatum, sed etiam corporis religioni, cui se per vota mancipauit, peccat non solum contra votum castitatis, sed etiam contra religionem, cui sui corporis dominium tradiderat, atque ideo videtur aliqualem adulterij maculam contrahere, violando fidem datam religioni: atque adeo deberet hanc circumstantiam religiosi status explicare. Quod autem in statu religioso vota solemnia emiserit, vel solum simplicia, prout in nostra societate plures emittunt, non ita videtur referre, cum per vtrique constituatur in statu religioso, & se religioni mancipet, & consecret, atque adeo quolibet voto ligatus videtur violare religionis ius, siue per solemne, siue per simplex votum ortum fuerit.

149.

An verò Sacerdos debeat in peccatis contra castitatem explicare sacerdotium; an verò sufficiat dicere, se habere ordinem sacrum: verius videtur id sufficere, prout contra aliquos docet idem Sanchez dicta disp. 27. num. 31. & Diana cum aliis, quos refert locis allegatis. Quia votum eiusdem rationis est quod cuiuslibet ordini sacro annexitur: maior autem consecratio, seu dignitas personæ non addit circumstantiam specie diversam.

Denique quod dictum est de ipso pœnitente habente votum, dicendum est de pœnitente, qui peccauit cum persona sacra, aut votum habente: nam femina, quæ peccauit cum sacerdote, satis est, si dicat se peccasse cum habente ordinem sacrum. Item si peccauit cum Religioso, in nostra sententia debet explicare statum religiosum illius, ut explicaret malitiam iuris læsi religionis: sicut quando femina soluta peccat cum coniugato, debet explicare coniugium complicitis propter ius vxoris violatum. Ceterum in sententia contraria, quæ tuta est, ut diximus, & probabilis, satis erit, si dicat se peccasse

cum habente votum castitatis, non explicando, an esset religiosus, vel secularis.

Obiter aduerte contra Llamas in summa part. 3. cap. 8. §. 14. nouitium, aut peccatum cum nouitio, quæ dicitur vel nouitia non debere necessariò illam circumstantiam explicare in peccatis contra castitatem, vt notarunt etiam Megala i. part. lib. 5. cap. 11. num. 7. & Diana tom. 1. dict. v. act. de circumst. aggrauam. resolut. 7. quia cum nondum habeant votum castitatis, non additur malitia specie diuersa: quod à fortiori dicendum est de clericis minorum ordinum, etiam si habeant beneficium, aut de peccantibus cum illis in materia castitatis.

Circa eandem circumstantiam voti dubitari potest vterius, an qui habet castitatis votum, debeat votum explicare, quando ipse consilio, vel auxilio causa fuit, ut alij tale votum non habentes peccarent contra castitatem, verbi gratia, si religiosus in tertio cedat cum Titia, ut consentiat Caio, cum ad libidinem procuranti, an debeat religiosus circumstantiam sui voti, & status in confessione declarare, P. Thomas Sanchez dicto lib. 5. c. 6. n. 10. simile dubium proponit de religioso, qui actu venialiter malo contra castitatem dat scandalum graue contra castitatem alteri, & est causa, quod ille alius grauius in ea materia peccet, & respondet, in illo peccato mortali scandali non debere necessariò explicari votum castitatis illius, qui scandalum dedit, sed illius, cui datur, si forte habeat tale votum, quia licet illud peccatum scandali sit graue, non tamen est graue contra votum propriæ castitatis, per quod religiosus solum promittit castitatem suam, non alienam. Vnde si peccata contra votum castitatis referuntur: illud non erit reueruatum, quia non eleretur contra votum castitatis, sed contra præceptum non scandalizandi, &c.

Hæc doctrina, nec difficultate caret, nec videtur satis coherere cum iis, quæ idem Sanchez docuerat lib. 1. in decalog. cap. 6. num. 3. & 8. vbi dixit peccatum scandali pertinere ad eandem speciem, ad quam inducitur ille, qui scandalizatur, quare scandalum ad fornicationem pertinebit ad speciem fornicationis: vnde qui absolute promittit castitatem, videtur peccare contra eiusmodi promissionem, quoties contra virtutem castitatis specificè peccat grauius, atque ideo si verè contrahit malitiam eiusdem speciei, quando alium inducit ad fornicationem, ac quando ipse fornicatur; debet in vtroque casu circumstantiam proprii voti explicare.

Est etiam aliunde difficilis illa doctrina, quatenus dicitur explicandam esse circumstantiam voti illius, quod habet is, cui scandalum datur, quia scandalum iudicatum, quo scilicet aliquis non intendit directè peccatum proximi, sed solum ponit aliud, quod præuidet futurum occasionem peccandi proximo; hoc inquam, peccatum regulariter loci quando non videtur habere aliam malitiam, nisi quatenus opponitur charitati erga proximum, cuius detrimentum spirituale deberem impedire, cum commodè possum, & non impedio. Suppono enim me non teneri aliunde ratione officij, neque etiam ex debito iustitiæ: solum ergo opponitur charitati erga proximum, atque ideo non videtur posse esse obligationem explicandi speciem peccati, ad quam scandalizatus inducitur; hæc enim videtur materialiter se habere ad malitiam scandali, quod est solum contra charitatem. Quod inductione probari potest ex aliis peccatis, quæ opponuntur eidem charitati erga proximum, & non variantur specie propter varietate specifica illius mali, quod proximo afferunt, verbi gratia, qui peccat omittendo correctionem proximi, casu, quo debebat, & poterat illum corrigere

corrige, si tamen non tenebatur ex officio, sed prae-
cisè ex charitate, non tenetur explicare in confes-
sione speciem peccati; quod in proximo vitandum erat
per correctionem fraternam, sed sufficit dicere se
omississe correctionem, debitam cum graui detrimen-
to spirituali sui proximi; quia ad debitum charitatis,
cui soli aduersatur illa omisso correctionis, per acci-
dens, & materialiter se habet, quod detrimentum
proximi sit hoc, vel illud peccatum. Item qui ex odio
gaudet de graui malo proximi, vel illud desiderat:
iuxta probabiliorē sententiam non contrahit di-
uersam speciem malitiæ pro diuersitate specifica
mali grauis, quod proximo desiderat: quia charitas,
cui soli illa peccata opponuntur, est eiusdem speciei,
& sic de aliis: ergo cum peccatum scandali oppona-
tur etiam virtuti charitatis, non accipiet speciem di-
uersam ex diuersitate peccati, ad quod scandalizatus
indirectè inducitur.

Contra hoc tamen videtur esse communis Theo-
logorum sensus, qui in peccato scandali dicunt ex-
plicandam esse speciem peccati, ad quod scandalum
inducit. Quod potest à posteriori confirmari: quia
si in peccato scandali solum esset malitia contra
charitatem propter detrimentum proximo illatum,
& nulla esset malitia contra speciem virtutem, cui
opponitur peccatum illud particulare, ad quod pro-
ximus inducitur; sequeretur non esse peccatum
scandali, si inducas aliquem ad rem prohibitam,
quando ille ex obliuione, vel ignorantia inuincibi-
li, non attendit ad prohibitionem, verbi gratia, si
inducas ad comedendas carnes cum qui oblitus est
præceptum hodierni ieiunij. Probatur sequela:
quia tunc nullum prorsus infert detrimentum spi-
rituale, vel corporale proximo, cum ipse non pec-
cet propter inaduertentiam; ergo si illa inductio
non habet malitiam, nisi ex detrimento proximo,
nullam prorsus habebit malitiam in prædicto casu.
Consequens nemo concedet: alioquin liceret indu-
cere ad mendaciam, inobedientiam, & similia, cum
qui inuincibiliter ignoraret, hæc esse illicita. Fa-
tendum ergo est eiusmodi inductioem non solum
aduersari charitati propter spirituale detrimentum
proximi; sed etiam ledere speciem virtutem in
illa materia particulari, quæ indirectè obligat nos,
ne cooperemur alicui ad eius violationem.

Ratio autem à priori colligi potest ex adducto
exemplo ieiunij: in quo licet Prælati, qui ieiunij
præcipiunt, non sit fortasse meus superior, atque
ideo non possit me obligare ad ieiunandum, sed so-
lum suos subditos; adhuc indirectè obligat me, ne
diuertam suos subditos ab obedientia debita, nec
eos inducam positiuè ad violandum ieiunium: quia
eadem lex, quæ directè obligat subditos, obligat
indirectè alios, ne remoueant subditos ab obserua-
tione legis. Vnde licet ego, qui non sum eius sub-
ditus, non peccem proprio peccato inobedientiæ,
inducendo eius subditum ad inobedientiam; pec-
co tamen peccato inobedientiæ indirectè, quæ op-
ponitur indirectè præcepto directo in subditum.
Sic ergo dicendum est de aliis virtutibus: nam li-
cet temperantia, verbi gratia, non me obliget ad iei-
unandum: obligat me tamen indirectè, ne remo-
ueam à ieiunio eum, quem temperantia obligat ad
ieiunandum. Contra quam obligationem pecco
quidem, non proprio peccato intemperantiæ, sed
alio diuerso, quod accipit speciem ex obligatione
illa indirectè. Vnde licet ego habeam votum casti-
tatis, non pecco contra votum procurando alio-
rum peccata contra castitatem, quia hoc peccatum
meum non est in specie luxurie, sed alterius vitij
accipientis suam speciem ex ordine ad obligatio-
nem indirectam castitatis obligantis directè alios:

debeo ergo explicare in confessione votum casti-
tatis illius, cuius luxuriam procuravi, non meum, si
ego non meæ, sed illius solum incontinentiæ cau-
sa fui.

Ego, vt meam sententiam in hoc puncto ape-
riam, distinguendum puto inter eum, qui directè
intendit peccatum proximi, & eum, qui solum in-
directè illud vult. Suppono enim, tripliciter posse
me alterum ad peccatum inducere. Primo directè
& formaliter intendendo ruinam spirituales pro-
ximi, hoc est, ex desiderio, vt proximus patiatur
damnum illud spirituale. Secundo directè, sed non
formaliter; quando scilicet volo, quod ipse vio-
let castitatem, non quia malum eius est, sed quia
inde lucrum aliquod spero. Tertiò indirectè, quan-
do, v.g. prævideo, quod ex mea actione proximus
facile occasionem accipiet peccandi: ego tamen id
non intendo, sed quia possem, & deberem scan-
dalum illud impedire, pecco peccato scandali, siue
speciali, siue generali; in quo potest esse quæstio
de nomine. Aliqui enim, cum quibus sentit San-
chez *disto lib. 1. in Decal. c. 6. num. 3.* dicunt, spe-
ciale peccatum scandali reperiri solum in primo
modo inductionis, non in aliis: fatentur tamen
semper in confessione explicandam illam circum-
stantiam scandali: quod ego etiam verum existimo,
quia semper affert nonam speciem peccati, nam di-
uersa specie malitia est, vt dixi, inducere alium ad
non ieiunandum ab ea, quam contrahit ipse, qui
violat ieiunium.

Difficultas est, an non debeat in confessione ex-
plicari circumstantia scandali, sed an debeat sem-
per in confessione explicari species peccati, ad quod
proximus scandalizatus inducitur, an verò sufficiat
dicere, meo exemplo, vel opere dedi occasionem
peccandi grauius proximo, cum deberem id præ-
cauere. P. Sanchez *vbi supra num. 8.* docet, debere
semper explicare speciem peccati, ad quod proximus
inducitur: quod idem videtur supponere P.
Valquez *in 1. 2. quæst. 73. disp. 102. c. 3. num. 5. & c. 7.*
num. 23. vbi supponit, scandalum ipsum esse in
eadem specie cum peccato, ad quod moneo. Vnde
P. Coninch *disp. 32. de charit. dub. 5. num. 35.* dicit non
esse controuersiam inter Doctores de obligatione
circa modum confitendi illud peccatum, sed solum
restare quæstionem speculatiuam magis, quam pra-
cticam, quando dicatur scandalum speciale, quan-
do generale: & postea *num. 56.* concludit, de-
bere semper explicari in confessione speciem pec-
cati, ad quod scandalizatus inducitur. Affert etiam
illo num. 35. pro illa doctrina M. Bañes *2. 2. q. 43.*
artic. 4. dub. 1. & Lorcam *ibidem disp. 56.* Sed
ij dicunt quidem, confitendam esse semper cir-
cumstantiam scandali, an verò debeat explicari spe-
cies peccati, ad quod proximus inducitur, nihil
dicunt.

Ego itaque eam doctrinam veram existimo,
quoties scandalum fit primo, vel secundo modo,
ita vt formaliter, vel saltem directè intendatur pec-
catum proximi, quo casu dico, debere explicari
in confessione speciem peccati, ad quam proximus
inducitur: quando verò tertio modo inducitur
proximus, præuiso, scilicet, sed non volito dire-
ctè eius periculo; tunc puto, satisfieri explicando
malitiam scandali, licet non explicetur species pec-
cati, ad quod proximus induci poterat hanc sen-
tentiam supponit Nauarr. *in summ. cap. 6. num. 19.*
vbi tunc dicit explicandam esse speciem peccati, ad
quam proximus inducitur, quando directè inten-
ditur peccatum proximi: quando verò non inten-
ditur directè, non apponit talem obligationem;
sed solum obligationem confitendi peccatum scan-
dali,

157.
Tripliciter
aliquis alium
ad peccatum
potest inducere.

158.

159.

dali. Hoc ipsum debet consequenter concedere P. Coninch in sententia eorum, qui dicunt non esse explicandas circumstantias aggravantes intra eandem speciem: quia ipse *num. 56*, supra citato dicit, ideo esse explicandam speciem peccati, ad quod proximus inducitur, quia est circumstantia aggravans intra eandem speciem scandali. In quo non videtur mihi ille Auctor satis consequenter procedere: nam ipse *num. 46*, optimè explicuerat, & probauerat, peccatum scandali, quando indirectè solum volumus periculum proximi, non aduersari grauius alteri virtuti, nisi soli charitati, qua tenemur proximi mala impedire: quo principio posito, non deberet postea statuere obligationem vniuersalem explicandi semper speciem peccati, ad quod proximus inducitur, etiam in scandalo indirectè voluto. Nam licet demus, debere explicari circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem: hæc tamen circumstantia non est semper notabiliter aggravans, sed aliquando erit notabiliter diminuens: pone enim, proximum fuisse inductum scandalo meo indirecto ad minimum peccatum mortale: rursus si ideo explicanda est species illius peccati, quia aggravat meum scandalum, non video, cur in omissione correctionis fraternæ non debeat etiam explicari species peccati, quod in proximo non corrigo, cum etiam maior gravitas illius peccati magis aggravat omissionem correctionis: unde si omittas correctionem hominis variis vitiorum generibus maculati, deberes in confessione explicare omnes species peccatorum, quæ ille habet, nec facile poteris rationem discriminis assignare.

160.

Melius ergo, & clariùs loquutus est in hoc puncto P. Suarez *disp. 10. de charit. sect. 2. num. 9*. ubi cum dixisset, eum, qui dat scandalum indirectum, de quo nunc loquimur, esse causam moralem ruinæ proximi; obicit aliqua inconuenientia, quæ ex hac doctrina sequerentur: quorum secundum erat, quod in illa actione scandalosa reperierat duplex species malitiæ; altera scandali contra charitatem; altera illius speciei peccati, ad quam proximus inducitur. Ad hoc autem argumentum respondit dupliciter. Prima responsio, & clarior, est, negando sequelam, scilicet, ibi esse aliam speciem malitiæ, nisi contra solam charitatem, quia licet ille homo sit aliquo modo causa moralis ruinæ spiritualis proximi, id solum est, quatenus potest, teneturque vitare peccatum proximi: Unde (inquit) eo modo solum erit causa, quo tenetur: intelligi autem potest, me teneri ad vitandum opus, ne proximus ad peccandum inducatur ex obligatione charitatis, non iustitiæ, vel alterius similis virtutis: quia charitas est vniuersalior, & excellentior virtus: unde magis obligat, & in pluribus casibus: ideo ille in eo casu censetur esse causa moralis ruinæ proximi, ut est contra charitatem, non vero ut est contra alias virtutes. Neque est simile de illo, qui per consilium directè inducit: nam hoc aperte est contra obligationem cuiusvis virtutis; habet enim adiunctam voluntatē contrariam directè illi virtuti. Hæc Suarez, qui licet alteram responsionem adiungat, & dicat, posse concedi illas duas species malitiæ in peccato scandali; priorem tamen non rejicit, in qua breuiter indicauit rationem à priori huius doctrinæ, & differentiam quoad hoc inter scandalum, quo volumus directè peccatum proximi, & illud, quo id volumus solum indirectè; quam rationem latius explicuit P. Coninch *dicta disp. 32. de charitate n. 46. & disp. 28. n. 12*.

161.

Ratio ergo hæc est, quia licet quælibet virtus possit non solum obligare directè ad eam amplectendam, sed etiam indirectè, ne in aliis eam impediam: non tamen obligat me ad procuran-

dum positivè, quod alij eam amplectantur. Iustitia, v. g. obligat me, ne procurem, quod alius furetur; non tamen me obligat, ut procurem, ne alij furentur, nisi forte ex peculiari officio ad id tenear. Castitas obligat me indirectè, ne alios inducam ad luxuriam, non tamen, ut positivè procurem, alios esse castos; nam licet affectus erga castitatem possit ad id etiam inclinare, non tamen obligare, ut notauit bene P. Coninch *dicta disp. 28. num. 13*. Quamvis ergo peccet contra obligationem indirectam castitatis, qui proximo luxuriam consultat: non tamen peccat vilo modo contra castitatem, qui proximi luxuriam non impedit; & ideo qui lasciuum non corripit, peccat quidem contra charitatem, non vero contra virtutem castitatis. Sic ergo nec peccas contra iustitiam, si prauident, præter intentionem tuam alium ex tua intemperantia inducendum esse ad furandum, id non impedis; quia iustitia obligat quidem te ne procures alios furari, non tamen ut eorum furta impedis, & ad hunc finem abstineas ab intemperantia.

Possumus autem ad hoc retorquere, & simul dissolvere argumenta suprà pro contraria parte adducta: quia licet Prælati Petri obligans directè Petrum ad ieiunium, obliget me indirectè, ne Petro consulam ieiunij violationem etiam materialem, & cum ignorantiam; non tamen obligat me vilo modo, ut positivè procurem, quod ieiunij, aut impediam ieiunij violationem. Similiter ergo quælibet alia virtus, quatenus Petrum obligat directè, ad suum actum, obligat me indirectè, ne procurem Petrum à suo debito diuertere: non tamen videtur me obligare, ut procurem positivè, quod Petrus suo subdito satisfaciatur, aut impediam violationem eius virtutis, sed tota ea obligatio erit in me ex charitate erga Petrum, qua teneor eius malum impedire, non vero ex obligatione talis, vel talis virtutis particularis. Et quidem si in supradicto casu, quando prauides, ex tua intemperantia Petrum præter intentionem tuam inducendum ad furum, si tunc, inquam, non solum peccas contra castitatem, sed etiam contra iustitiam; difficile explicatur, quomodo non tenearis ad restitutionem, si quidem ex iustitia tenebaris abstinere ab illo peccato intemperantia. Consequens autem negant Sanchez *dicto cap. 6. num. 5*. Suarez *illa sect. 2. num. 10*. Coninch *dicta disp. 32. num. 46. & dicta disp. 28. n. 11. & 12*. ubi ex eo, quod non sit obligatio restituendi; probat, in iis casibus peccati solum contra charitatem, & non contra iustitiam.

§. 3. Dubium incidens, An debeant in confessione explicari persone, coram quibus aliquis turpia loquutus est.

EX hac doctrina, quæ mihi probabilis videtur, colligere possumus ad praxim resolutionem cuiusdam dubij: an scilicet, poenitens, qui se accusat, quod loquutus sit de rebus turpibus, quantum auditu facile induci, & moueri poterant auditores ad aliqua desideria illicita concipienda, vel ad aliquos delectationes morosas, &c. an tunc poenitens debeat explicare, vel à Confessario interrogari de qualitate personarum, quæ aderant, an essent coniugati, an Sacerdotes, an Religiosi, &c. In quo pariter affirmatiuam, ut certam supponit Antoninus Diana *tom. 2. tract. 4. resol. 114*. qui asserti Bonacini *nam de Sacramento disput. 5. quest. 5. sect. 2. punct. 2. §. 3. difficultat. 3. num. 21*. & inuehitur grauius in confessarios, qui non interrogant tunc numerum personarum,